

Beslissing van de Reclame Code Commissie

In de zaak van : P. Winsemius, wonende te Blaricum, en R. Rabbinge, klagers,
tegen : Stichting Milieukeur (SMK), gevestigd te Den Haag, adverteerder.

De procedure

Klagers hebben op 1 mei 2023 door middel van het online klachtenformulier bezwaar gemaakt tegen de hierna te noemen reclame-uiting van adverteerder. Zij hebben hun klacht nader toegelicht bij e-mail van 7 mei 2023 en – naar aanleiding van een e-mail van het secretariaat van de Stichting Reclame Code (SRC) over sluiting van het dossier – bij e-mail van 11 mei 2023.

Adverteerder (hierna ook: SMK) heeft bij brief van 7 juli 2023 op de klacht gereageerd en heeft, na daartoe door het secretariaat van de SRC in de gelegenheid te zijn gesteld, het verweer aangevuld bij e-mail van 18 juli 2023 en bij brief van 23 augustus 2023.

De Reclame Code Commissie (hierna: de Commissie) heeft de klacht behandeld in de zitting van 12 oktober 2023.

Het standpunt van klagers is toegelicht door P. Winsemius. Namens SMK is een toelichting gegeven door mr. L. Steenbergen, advocaat, H. Docters van Leeuwen en E. Brussee.

De bestreden reclame-uiting

Het betreft een televisiecommercial van Stichting Milieukeur (hierna: SMK), waarin het volgende wordt gezegd: *“On the way to PlanetProof is het onafhankelijke topkeurmerk van Stichting Milieukeur voor groente, fruit, eieren en zuivel. We zijn trots op de ruim drieduizend Nederlandse boerenfamilies die al vijf jaar zorgen voor een duurzamere keuze in de supermarkt. Met bijvoorbeeld een extra vergoeding voor de duurzame inspanningen van melkveehouders. De betere keuze voor én natuur én dier én klimaat.”* De laatste mededeling verschijnt ook geschreven in beeld.

De klacht

SMK kan de claim “de betere keuze voor én natuur (...) én klimaat” voor wat betreft de natuur niet waarmaken, nu het keurmerk On the way to PlanetProof (hierna: OtwtPP) op het gebied van biodiversiteit verregaand tekort schiet. De huidige duurzaamheidscriteria in het kader van OtwtPP voor zuivel verhinderen juist het herstel van biodiversiteit op het melkveebedrijf, in het bijzonder waar het weidevogels betreft.

Ter onderbouwing van deze stelling voeren klagers het volgende aan.

1. Het keurmerk verschaft sterke prikkels voor milieudoelen (klimaat) door een zo gering mogelijke CO₂-eq uitstoot per kg melk te belonen. Dit leidt in de praktijk tot verdere intensivering van de productie per hectare (grotere veedichtheid) op raaigras en tot ontmoediging om te extensiveren ten behoeve van de biodiversiteit. Hoogproductief raaigras is zeer schadelijk voor natuurdoeleinden (biodiversiteit), en daardoor voor de weidevogelstand, waarvoor de grutto symbool staat.

2. Het toepassen van weidevogelbeheer wordt verder ontmoedigd door het OtwtPP keurmerk. Boeren met een groot aandeel weidevogelbeheer komen in principe - als gevolg van het CO₂-vereiste - niet in aanmerking voor de OtwtPP-premiereregeling (van bijvoorbeeld grootgebruiker Royal FrieslandCampina). Wel is er bij het keurmerk nu een tijdelijke ontheffing mogelijk, maar als gevolg van te grote onzekerheid over de toekomst is het onwaarschijnlijk dat melkveehouders van die mogelijkheid gebruik maken. Bovendien worden de criteria voor 'kruidenrijk grasland' aangelengd, doordat ook kruidenhoudend grasland als alternatief voor raaigras wordt meegerekend. Dit gewas vormt geen verbetering voor de biodiversiteit en is een verslechtering ten opzichte van kruidenrijk grasland.

3. De positieve doorwerking van de OtwtPP-spelregels op de natuur is niet aantoonbaar. Een milieuclaim moet aantoonbaar juist zijn. In lijn met de uitspraak van de Commissie in dossier 2022/00329 geloven klagers dat het OtwtPP-keurmerk op bepaalde aspecten positief zal kunnen uitpakken. SMK verschaft echter geen inzicht in het werkelijke gebruik van de hiervoor genoemde ontheffingsclausule en heeft tegenover klagers toegegeven niet over dergelijke gegevens te beschikken. Nu niet bekend is om hoeveel veehouders het gaat, kan SMK niet aantonen dat de schade aan de natuur ten gevolge van de klimaatprikkel (het stimuleren van intensivering op raaigras) met behulp van de ontheffing wordt overgecompenseerd door de effecten die uitgaan van de prikkels tot extensivering op kruidenrijk grasland. Gelet hierop kan SMK haar claim ten aanzien van de natuur niet hardmaken.

4. De noodzakelijke overcompensatie waardoor OtwtPP "de betere keuze voor én natuur (...) én klimaat" zou zijn, wordt ondergraven door de te lage natuurdoelen die het keurmerk stelt waar het kruidenrijk grasland betreft. Er is meer dan 20% kruidenrijk grasland nodig voor een toename van het weidevogelbestand. Het is zeer onwaarschijnlijk dat OtwtPP-gebruikers (meer dan bijvoorbeeld vijf) agrariërs hebben toegelaten die aan dit criterium voldoen. De OtwtPP-regeling voorziet niet in een gerichte stimulans voor topprestaties op dit terrein.

Samenvattend stellen klagers dat het huidige OtwtPP-keurmerk leidt tot verdergaande afbraak van de biodiversiteit en meer specifiek de weidevogelstand. De huidige invulling is onvoldoende om naast het milieudoel (klimaat) het natuurdoel (biodiversiteit) te bevorderen. De claim ten aanzien van de natuur is daarom onjuist.

Het verweer

De bestreden televisiecommercial is een algemene commercial voor het On the way to PlanetProof-keurmerk. Dit productkeurmerk OtwtPP is door Milieu Centraal gewaardeerd als Topkeurmerk voor voeding en geldt voor groente, fruit, eieren en zuivel. SMK begrijpt dat klagers de claim in de commercial voor zover die betrekking heeft op de natuur misleidend vinden, omdat de eisen van het OtwtPP-keurmerk voor melk een negatief effect zouden hebben op de weidevogelstand.

In de eerste plaats voert SMK aan dat het volgens vaste jurisprudentie niet aan de Commissie is om een inhoudelijk oordeel te geven over de criteria waaraan door certificaathouders van het OtwtPP-keurmerk (in dit geval melkveehouders) moet worden voldaan.

Verder stelt SMK dat bij de beoordeling van de commercial moet worden uitgegaan van de verwachting van de gemiddelde consument. Deze consument zal begrijpen dat "betere keuze" een vergelijking inhoudt tussen producten met en zonder het OtwtPP-keurmerk en dat "on the way to" in combinatie met "betere keuze" betekent dat producten met dit keurmerk gunstiger en minder belastend zijn voor de natuur in het algemeen. In de commercial wordt op geen enkele manier gerefereerd aan de weidevogel. Er wordt ook niet gesuggereerd dat producten met het OtwtPP-keurmerk in absolute

zin goed voor de natuur of natuurvriendelijk zijn. "Betere keuze" is geen absolute claim in de zin dat een product met het keurmerk "beter voor de natuur" is of "de weidevogelstand verbetert". Ook wordt niet de suggestie gewekt dat de melkveehouderij geen enkel negatief effect op de natuur heeft. Dat melkproductie op sommige aspecten ook belastend kan zijn voor het milieu, maakt de uiting niet onjuist (vgl. dossiers 2020/00542; 2023/00208). De commercial schept geen specifieke verwachtingen over de mate waarin producten met het OtwtPP-keurmerk gunstiger zijn voor de natuur en bevat evenmin de suggestie dat het in gelijke mate de betere keuze is voor natuur, dier en klimaat. Ten slotte snijdt de verwijzing door klagers naar dossier 2022/00329 geen hout, nu die zaak een advertentie betrof waarin een grutto was afgebeeld, waardoor - anders dan in de onderhavige zaak - sprake was van een zelfstandige duurzaamheidsclaim met betrekking tot deze weidevogel.

De interpretatie van de commercial door de gemiddelde consument dat producten met het OtwtPP-keurmerk onder de streep een gunstiger invloed hebben op de natuur in het algemeen in vergelijking met producten zonder dit keurmerk, is juist en de uiting is daarom niet misleidend. Klagers stellen biodiversiteit gelijk aan behoud en verbetering van de weidevogelstand, maar natuur omvat meer dan de weidevogel. De ambitie op het gebied van natuur onder het OtwtPP-keurmerk draait onder meer om het behouden van biodiversiteit (flora en fauna) en landschappelijke waarde op en om het landbouwbedrijf, en het verminderen van de impact van de productie op natuur en biodiversiteit. Het ambitieniveau wordt per thema en per eis vastgesteld door onafhankelijke colleges van deskundigen. De criteria (eisen) met betrekking tot natuur waaraan in het kader van het OtwtPP-keurmerk moet worden voldaan, zijn opgenomen in een certificatieschema en uitgewerkt in een (door SMK overgelegde) tabel. Alle eisen zijn bovenwettelijk en gaan verder dan de gangbare praktijk in de markt (bij producten zonder dit keurmerk). Nu sprake is van een Topkeurmerk met bovenwettelijke eisen, is de claim "betere keuze voor de natuur" gerechtvaardigd en niet misleidend.

Ten overvloede ("uiterst subsidiair") merkt SMK op dat de stellingen waarmee klagers betogen dat het OtwtPP-keurmerk niet goed is voor de weidevogels - in het bijzonder de grutto - niet relevant zijn voor de beoordeling of de uiting misleidend is. De gemiddelde consument interpreteert de uiting immers zo dat producten met het OtwtPP-keurmerk een betere keuze zijn voor de natuur in het algemeen en verwacht geen positieve effecten specifiek voor de weidevogelstand. De criteria voor de diverse producten met het OtwtPP-keurmerk dragen opgeteld direct en indirect bij aan natuur en biodiversiteit, zoals blijkt uit de eerdergenoemde (overgelegde) tabel. Overigens blijkt volgens SMK uit onderzoek dat de door klagers aangehaalde relatie tussen broeikasgasemissie en intensivering beperkt is. Ook kent het keurmerk geen directe of indirecte eisen die de nadruk leggen op een maximale melkproductie. Er zijn juist diverse eisen die druk zetten op een lagere melkproductie, zoals een minimum percentage kruidenrijk grasland, een minimum stikstofbodemoverschot per hectare en een maximum ammoniakemissie per hectare. Ook zijn er geen beperkingen om extensieve bedrijven (met meer dan 10% kruidenrijk grasland) via de tijdelijke ontheffingsmogelijkheid te laten deelnemen aan OtwtPP, aldus SMK.

De mondelinge behandeling

Partijen hebben hun standpunten toegelicht, mede aan de hand van overgelegde pleitaantekeningen die als hier ingelast worden beschouwd.

Op hetgeen ter zitting is verklaard zal hierna, voor zoveel nodig, worden ingegaan.

Het oordeel van de Commissie

1.

De klacht stelt aan de orde of de aanprijzing van het keurmerk On the way to PlanetProof (OtwtPP)

voor zuivelproducten met de mededeling “de betere keuze voor én natuur én dier én klimaat” misleidend is voor zover het de claim “de betere keuze voor (...) natuur” betreft. De Commissie stelt voorop dat haar beslissing geen betrekking heeft op de inhoud van de certificeringseisen van het OtwtPP-keurmerk. Niet alleen is de Commissie niet bevoegd daarover te oordelen, maar de klacht is daar ook niet tegen gericht, zoals uitdrukkelijk door klagers is bevestigd.

2.

De claim “de betere keuze voor (...) natuur” moet worden aangemerkt als een milieuclaim in de zin van de Code voor Duurzaamheidsreclame (CDR). Gelet op de klacht gaat de Commissie ervan uit dat klagers zich beroepen op de artikelen 3.1 en 4 CDR. Krachtens deze artikelen mogen duurzaamheidsclaims de gemiddelde consument niet misleiden en dienen alle duurzaamheidsclaims aantoonbaar juist te zijn, waarbij de bewijslast op de adverteerder rust.

3.

Bij de beoordeling of sprake is van een misleidende claim, moet worden uitgegaan van de perceptie van de gemiddelde consument. Naar het oordeel van de Commissie zal de gemiddelde consument de bestreden claim “de betere keuze voor (...) natuur” zo begrijpen dat een vergelijking wordt gemaakt tussen (onder andere zuivel-)producten met het OtwtPP-keurmerk en producten zonder dit keurmerk, waarbij ‘natuur’ in algemene zin wordt opgevat. Gelet op de klacht dient SMK vervolgens aan te tonen dat zuivelproducten dankzij het OtwtPP-keurmerk daadwerkelijk de betere keuze voor natuur zijn in vergelijking met producten zonder dit keurmerk.

4.

Ter onderbouwing van de juistheid van de claim “de betere keuze voor (...) natuur” voor zuivelproducten heeft SMK aangevoerd dat het OtwtPP-keurmerk een Topkeurmerk is met bovenwettelijke certificeringseisen. Dat deze bovenwettelijke eisen zonder meer voldoende rechtvaardiging zijn om het OtwtPP-keurmerk voor zuivelproducten “de betere keuze voor natuur” te noemen, is voor de Commissie echter niet komen vast te staan. Door klagers is voldoende aannemelijk gemaakt dat de nadruk die binnen de eisen van het OtwtPP-keurmerk wordt gelegd op het klimaatdoel (met name minimalisatie van de CO₂-eq uitstoot per eenheid product) in de praktijk negatief uitpakt voor natuur en biodiversiteit op melkveehouderijen waar het betreft bodemleven, insectenrijkdom en als gevolg daarvan, aan het eind van de voedselketen, de weidevogelstand. In theorie bestaat weliswaar de mogelijkheid om via een tijdelijke ontheffingsclausule extensieve melkveebedrijven met meer kruidenrijk grasland in plaats van raaigras, die niet (kunnen) voldoen aan het CO₂-vereiste, toch tot het OtwtPP-keurmerk toe te laten, maar SMK heeft geen gegevens kunnen overleggen dat in de praktijk van deze mogelijkheid gebruik is of wordt gemaakt. Verder geldt dat ‘natuur’ meer behelst dan alleen de weidevogelstand, zoals SMK terecht heeft opgemerkt, maar dat SMK heeft nagelaten aan te tonen op welk ander gebied van de natuur het OtwtPP-keurmerk maakt dat de claim “de betere keuze voor natuur” voor zuivel juist is.

5.

Op grond van het voorgaande concludeert de Commissie dat SMK de juistheid van de claim dat OtwtPP “de betere keuze voor (...) natuur” is voor wat betreft zuivel niet heeft aangetoond. Hierdoor is sprake van strijd met artikel 4 CDR. Omdat de gemiddelde consument hierdoor misleid kan worden over de duurzaamheidsaspecten van het OtwtPP-keurmerk voor zuivel en er zo toe kan worden gebracht een besluit over een transactie te nemen dat hij anders niet had genomen, is de claim tevens in strijd met artikel 3.1 CDR.

6.

De Commissie beslist als volgt.

De beslissing

De Commissie acht de reclame-uiting in strijd met de artikelen 3.1 en 4 CDR. Zij beveelt adverteerder aan om niet meer op een dergelijke wijze reclame te maken.

Partijen hebben, voor zover zij in het ongelijk zijn gesteld, de mogelijkheid tegen deze uitspraak beroep aan te tekenen bij het College van Beroep, onder gelijktijdige storting van het voor de behandeling van het beroep verschuldigde bedrag. Het beroepschrift dient binnen 14 dagen na dagtekening van deze uitspraak in het bezit te zijn van het College van Beroep, waarvan het secretariaat gevestigd is te Amsterdam. Het postadres van het secretariaat is: postbus 75684, 1070 AR Amsterdam. Ook kan het beroepschrift binnen deze termijn per e-mail worden verzonden aan klacht@reclamecode.nl.

De voorzitter

Mr. A.E. van Montfrans

De secretaris

Mr. S.L. Brons

Gewezen door mr. A.E. van Montfrans, voorzitter, en mr. M. van Breda, F. Busch, dr. E.C. Goanta en mr. R. Oostingh, leden.

Amsterdam, 24 oktober 2023